

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ
Факультет іноземної філології

СУЧАСНІ ФІЛОЛОГІЧНІ І МЕТОДИЧНІ СТУДІЇ: ПРОБЛЕМАТИКА І ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали

II Міжнародної науково-практичної
конференції для науковців, викладачів,
учителів, здобувачів вищої освіти

20 квітня 2023 року

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ЛІНГВІСТИЧНІ СТУДІЇ.....	9
<i>Андрєєва Марія</i> Наратор у постмодерністських казках британської традиції (на основі художніх текстів для дітей Р. Дала).....	9
<i>Бєлова Марина, Лобзова Світлана</i> Інтермедіальність меметичного простору.....	11
<i>Брайко Юлія, Кисла Наталія</i> Від «демилитаризації» до «дєрашизації»: лексичні елементи інформаційної війни.....	15
<i>Дольська Ольга</i> Філософсько-методологічні роздуми про мову при обговоренні образу світу.....	17
<i>Зосімова Оксана, Шовкопляс Надія</i> Основні способи творення кінонімів у сучасній англійській мові.....	21
<i>Іваненко Діана</i> Ілюстровані художні тексти для дітей із доповненою реальністю: інтермедіальна взаємодія.....	25
<i>Ільченко Анастасія, Подуфалова Тетяна</i> Реалізація агітаційної комунікативної стратегії в британському воєнному медіадискурсі.....	27
<i>Колода Дар'я</i> Сучасні інтерферентні явища на тлі російсько-української війни в дописах соціальних мереж та платформ (проблема термінології).....	29
<i>Корабель Марія, Коваленко Оксана</i> Вплив феміністського руху на лексикон сучасної англійської мови.....	32
<i>Корнільєва Лілія</i> English Humour of the British Royals: Linguistic and Stylistic Peculiarities.....	34
<i>Кранівник Ганна</i> Intermediality in Newspaper Texts Presentation.....	37

лексики з метою фактографічно викласти необхідний матеріал, властиві специфічні мовні засоби, зокрема: метафори, антитези, риторичні питання, модальні дієслова, підсилені інтенсифікуючими прислівниками або частками прикметники тощо.

Перспективу подальших досліджень убачаємо в дослідженні особливостей мовної реалізації агітаційної комунікативної стратегії в інших медіажанрах та в порівнянні з іншими комунікативними стратегіями воєнного медіадискурсу.

Список використаних джерел

- Бацевич, Ф. С. (2004). *Основи комунікативної лінгвістики: підручник*. Київ: Академія.
- Завальська, Л. В. (2017). Проблема розроблення типології комунікативних стратегій у політичному дискурсі: основні концепції. *Вісник Одеського національного університету. Філологія*, 22 (2(16)), 59–65.
- Запорожець, О. (2020). Особливості політичного дискурсу у період світової економічної кризи. *Політичний менеджмент*, (4), 83–93.
- Монастирська, Л. В. (2020). Комунікативні стратегії переконання як одна з характеристик мовної особистості лідера. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Загальне мовознавство*, 31(70) (4), Ч. 1, 176–180. <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.4-1/32>
- Стаднік, І. О. (2016). Лінгвістична відповідність понять «воєнний» дискурс vs «військовий дискурс». *Science and Education a New Dimension. Philology*, IV(22) (99), 63–66.
- Швелідзе, Л. Д. (2020). Кооперативні комунікативні стратегії взаємодії соціальних мережах (на матеріалі дописів українських й американських користувачів). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство*, 31(70) (4), Ч. 3, 117–121. Retrieved from <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.4-3/21>
- Яшенкова, О. В. (2010). *Основи теорії мовної комунікації*. Київ: Видавничий центр «Академія».
- Melko, Kh. V. (2019). Nature of communicative strategies and tactics: linguistic approach. *Vectors of the developments of philological sciences at the modernstage* (pp. 157–175). Retrieved from <https://doi.org/10.36059/978-966-397-124-7/157-175>

СУЧАСНІ ІНТЕРФЕРЕНТНІ ЯВИЩА НА ТЛІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ В ДОПИСАХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ТА ПЛАТФОРМ (ПРОБЛЕМА ТЕРМІНОЛОГІЇ)

Дар'я КОЛОДА

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Соціальні мережі та платформи у сучасному світі є відображенням майже усіх аспектів людського життя. Вони є невід'ємною частиною сучасності. Це не тільки платформи для спілкування, а й спосіб отримати нову інформацію.

Дослідження компанії GlobalLogic про соціальні мережі в Україні у 2022 році свідчить, що кількість користувачів збільшилась від 60 % населення у 2021 році до 76,6 % у липні 2022 року (<https://mezha.media/2022/08/06/naypopuliarnishi-sotsmerezhi-v-ukraini-pid-chas-viynu-doslidzhennia-global-logic/>). Компанія GlobalLogic виділила три найпопулярніші мережі, які є джерелами інформації для користувачів: Telegram (66,6%), YouTube (61%) та Facebook (58%). На січень 2023 року кількість користувачів Facebook істотно знизилась (на 10%) згідно з дослідженнями PlusOne social impact (<https://plusone.com.ua/research/>). Тому наша наукова розвідка стосується Telegram та YouTube.

Інтернет сфера України останнього десятиліття наповнювалася як українською, так і російською мовами. Більша частина населення держави володіють та/або розуміють ці дві мови. Останні роки істотно збільшилось наповнення україномовного простору з різних причин. Загострення мовного питання та суттєва зміна відбулася з настанням активної повномасштабної фази російсько-української війни. Багато людей переходять на українську, щоб відокремити себе та оточення від ворожою мови та його світу. Саме тому дописів українською стає все більше.

Наша робота аналізує письмове мовлення україномовних користувачів під україномовним контентом. Коментарі до дописів, які стосуються інформації про війну, російський вплив та втручання, мають все більше негативної конотації. У таких коментарях часто присутня особлива, в кожному випадку різна, мовленнєва інтерференція для посилення різниці між всім українським та російським.

Наприклад, «... дати Україні ППО задля закриття неба, це ж така «іскалація канфлікта», що просто...» (орфографія оригінальна). Дописувач навмисно виділяє лапками іншомовну лексему, орфографія якої наближена до її транскрипції чужої мови. Або ще один приклад – «Мені це нагадує стиль «нас там нету»». У цьому фрагменті теж навмисно відділяється рідна та чужа мови, дописувач підкреслює різницю мов на рівні фонетики. І таких прикладів багато. Їх легко виокремити, тому ще є пунктуаційне розділення різних мов. Але є дописи соціальних мереж, де елементи чужої мови тісніше вплетені в рідну мову (орфографія та пунктуація оригінальна):

*Це люди по типу **намвсєдалжни**, котрі і самі не відпочивають, тому...*

*Зараз прибіжить якийсь хуторянин, який буде вам розказувати, що: **ЗАПФАД НІХОЧЕТ ЕСКАЛАЦІЇ КАНФЛІКТА. ЄМУ ВИГАДНА МЄДЛЄНА ІСТАЦАТЬ РАСІЮ...***

*Вересень із совком у мізках і нащадок **савєтскава** високопосадовця.*

*... ця **руцкоязичная адєссітка** написала на мене скаргу, що я розмовляючи на українській її **уцємляла**.*

Подібні приклади чітко не вкладаються в жодну термінологію.

В сучасній філологічній науці існують терміни, які в різний спосіб наближені до подібних явищ, де дві споріднені чи неспоріднені мови взаємодіють між собою в різний спосіб – інтерференція, перемикування,

макаронічна мова, суржик та інші. Розглянемо кожний термін окремо, щоб спробувати

Інтерференція є найширшим поняттям, яке позначає перенесення особливостей однієї мови на іншу (Загнітко, 2012, Т.1, с. 385). Тобто термін використовується для явищ, де елементи різних мов (споріднених або неспоріднених) проникають взаємно або накладаються одна на одну. Але зазвичай поняття інтерференції пов'язано з помилковими мовленнєвими ситуаціями, коли це перенесення особливостей є ненавмисне. Інтерференцію у лінгвістиці зазвичай вивчають з точки зору помилок на лексичному, граматичному та інших рівнях (Черемська, 2002 та інші). Термін інтерференції містить загальне поняття взаємодії мов у тексті. Але не дає точного опису особливостей використання та специфічності мовленнєвої ситуації.

Інший термін на позначення одночасного використання декількох мов – *перемикання кодів* (англ. Code-switching або language switching). Його розуміють як усвідомлений перехід мовця у процесі мовленнєвого спілкування з однієї мови на іншу (Загнітко, 2012, Т. 3, с. 38). Шана Поплак наголошує, що перемикання є безпосереднім сусідством речень або їх фрагментів, кожний з яких побудований за певними морфологічними та синтаксичними правилами, притаманними тій чи іншій мові (Shana Poplack, 2004, сс. 589-590).

Терміном *макаронічне мовлення* в мовознавстві називають «пересипання мовлення, усного чи писемного, іншомовними словами і фразами» (Загнітко, 2013, Т. 3, с. 235). Раніше макаронічною мовою називали поетичні тексти, в яких використовувались одиниці латини чи італійської для гумористичного ефекту. Приклади, які аналізуються в цій роботі, не підпадають під це поняття.

Семантичне ядро терміну *суржик* поєднує з одного боку змішування двох мов, а з іншого боку пониження якості утвореного продукту (Масенко, 2019, с. 3). В порівнянні з перемиканням кодів, де можна прослідкувати чіткі кордони мов, суржик спричиняє хаотичне змішування елементів обох мов (там же, с. 64). Ця думка доктора філологічних наук Л.Т. Масенко могла б бути доказом, що приклади, які ми намагаємося об'єднати одним терміном, є варіантами суржику. Однак зазвичай суржик не використовується навмисно, з певної метою фокусуватися на принциповій різниці сприйняття російської мови як ворожої та української мови як своєї. Тому вважаємо, що явище, яке розглядається, не є прикладами суржику.

Проаналізовані терміни і явища розрізняються чіткістю кордонів того чи іншого поняття та ступенем проникнення мов при їх одномоментному використанні в тексті, де перемикання кодів чітко відокремлює мови в реченні, а суржик є хаотичним вплетенням елементів на різних мовленнєвих рівнях. В той самий час термін інтерференції об'єднує всі ці прояви і може бути використаний як синонім до кожного з вище названого.

Однак кожне нове або нетипове мовне явище, яке виникає, потребує свого терміну. Вважаємо, що такий новий феномен, приклади якого подані на початку роботи, потребує чітко окресленого спеціального поняття в мовознавчій дисципліні. Автор роботи пропонує назвати це явище навмисною

інтерференцією, що позначає свідоме використання чужої мови в текстах (усних чи писемних) рідної мови задля певних стилістичних ефектів. Приклади, подані в роботі, вважаються такими, які мають у своїй структурі навмисне використання елементів чужої мови (російської) у реченнях української мови з ціллю протиставити ворожий російський світ з їх мовою та свій український.

Список використаних джерел

- Загнітко, А. (2013). Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни (Т.1-4). Донецьк: ДонНУ.
- Масенко, Л. (2019). Суржик: між мовою та язиком. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія».
- Черемська, О.С. (2002). Лексична та граматична інтерференція в сучасній українській літературній мові як наслідок українсько-російського білінгвізму (на матеріалі преси Харківщини 50-80-х років ХХ ст.). (Автореф. дис. канд. філол. наук). Харківській державний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Харків.
- Shana, P. (2004). Code-Switching. In: *Sociolinguistics. An International Handbook of the Science of Language and Society* (pp. 589-596). Berlin-New York: Walter de Gruyter.

ВПЛИВ ФЕМІНІСТСЬКОГО РУХУ НА ЛЕКСИКОН СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Марія КОРАБЕЛЬ, Оксана КОВАЛЕНКО

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди,
Україна

Мова, будучи соціальним явищем за своєю природою, виступає важливим засобом дискримінації мовців. Саме тому феміністський рух має значний вплив на розвиток словникового складу сучасної англійської мови, і це, в свою чергу, сприяло створенню рекомендацій щодо використання несексистської мови.

Чоловіче і жіноче мовлення – умовна назва лексичних переваг і деяких інших особливостей вживання мови залежно від статі мовця. Статева диференціація мови стала відома з 17-го століття, коли були відкриті нові тубільні племена, у яких спостерігалися досить значні відмінності в мові залежно від статі мовця. Насамперед це стосувалося жінок, тому що їхня мовна поведінка регламентувалася більш, ніж чоловіча, тому спочатку в науковому описі обговорювалися так звані «жіночі мови» (Lakoff, 2018, pp. 230-235).

Питання полягає сьогодні не в тому, як говорять чоловіки або жінки, а в тому, яким чином, за допомогою яких мовних засобів, тактик і стратегій вони створюють певні контексти.

У цьому випадку в центрі уваги перебувають процеси соціалізації. Соціалізація індивіда розглядається як присвоєння їм певної субкультури, якій властиві особливі мовні практики, різні в чоловічому й жіночому середовищах. У дитячому й підлітковому віці люди спілкуються переважно в одностатевих групах, створюючи субкультури й засвоюючи властивий їм мовний етикет, що,